

Engelske estandarter og faner

Indledning

Gennem hele historien har militære enheder brugt felttegn af forskellig slags som samlingspunkt på slagmarken. Op gennem tiden har felttegnene udviklet sig, ofte til fornemt ornamenterede kunstværker. Som enhedens samlingspunkt er felttegnet også symbolet på enhedens *sjæl*, og ve den enhed, som mistede sit felttegn.

*The Sovereign's Standard fra The Life Guards, indviet 19. maj 1983.
(Fra The Guards, Pitkin Pictorials, London 1990, ISBN 0-85372-476-8.)*

Om engelske estandarter og faner

Det følgende er at betragte som en generel rettesnor, gældende fra omkring 1914 .

Princip

- Et engelsk rytterregiment (en enhed af bataljonsstørrelse) fører én estandart, kaldet *Standard* (i *The Household Cavalry* og *Dragoon Guards* regimenter) og *Guidon*, i *Dragoon* regimenter).
- En infanteribataljon fører to faner - regentens fane og regimentets fane - kaldet *Queen's* eller *King's Colour* samt *Regimental Colour*. Regentens fane er Union Jack, mens regimentets fane har regimentets farve (ærmeopslag) som bundfarve.
- På estandarter og faner føres påsyede fanebånd, kaldet *Battle Honours*, der viser udvalgte slag, hvori enheden særligt har udmærket sig.

Nogle varianter

Når princippet således er fastlagt, så må det straks tilføjes, at der er flere variationer over dette tema, eksempelvis:

- I *The Household Cavalry* fører hvert regiment en estandart - *The Sovereign's Standard* - og hver eskadron har sin egen estandard - *Squadron (or Union) Standard*.
- I de fem engelske garderegimenter (til fods) er regentens fane karmoisinrød, mens regimentets fane er Union Jack. (Se også efterskriften.)
- Husarregimenter og lansenerregimenter fører som lette regimenter ikke estandarter, men anvender fanerne på regimenternes pauker som felttegn.
- Jægerregimenter som *King's Royal Rifle Corps* og *Rifle Brigade* fører ikke faner, idet de oprindeligt var beregnet til at kæmpe i spredt orden, og derfor ikke havde behov for en fane som samlingspunkt.
- Artilleriet fører ikke faner, idet den enkelte pjece i princippet er at betragte som en fane.

Særlige kommissioner har vurderet de enkelte enheders krigsdeltagelse og efter indstilling taget stilling til enhedernes ønsker om, hvilke fanebånd, der netop skulle vises på fanerne. For hver af de to verdenskrige kunne enhederne vælge at føre 10 fanebånd på regentens fane, i tillæg til de bånd som allerede blev ført for udmærkelser i tidligere krige.

Og så videre.... Det vil føre for vidt - i den udstrækning det overhovedet er muligt - at skulle dække samtlige varianter over disse emner, men principperne følges den dag i dag.

Om Player's cigaretkort *Regimental Standards and Cap Badges*

Det er ofte kun ved at se den aktuelle fane, at man kan få et endeligt bevis for udseendet. Som en af kilderne til dette formål vil jeg anbefale en serie cigaretkort, som Player's udgav i 1930. Kortene, der har dannet grundlag for scanningen, blev genoptrykt i 1993 af *The Card Collectors Society* i England.

Den aktuelle serie af cigaretkort stammer fra Stephen Luscombes *British Empire Web Site* - www.britishempire.co.uk - som i sig selv er et besøg værd, og Stephen Luscombes har været så venlig at give os lov til at vise billederne på Chakotens hjemmeside.

Kortene viser 2 estandarter og 48 faner. Fanerne er hovedsagelig fra den engelske hærs regulære infanteriregimenter, men også faner fra Territorial Army (de frivillige reserveenheder) er gengivet. På kortenes bagside findes en lille historie om den enkelte fane, regimentet og/eller nogle af fanebåndene. Som navnet på serien angiver, så er de enkelte regimenters mærker også gengivet på kortene.

Fanerne på Kort 01 er ikke navngivet, men en sammenligning med seriens øvrige kort viser, at der er tale om *1st Bn. The Durham Light Infantry*, hvis regimentsfane også er gengivet på Kort 43.

Mulige kilder til nærmere studier

De her nævnte kilder kan i dag kun lånes på biblioteker eller købes antikvarisk:

1. *British Cavalry Standards* af Dino Lemonofides, Almark Publications, London 1971, ISBN 0-85524-051-2.
2. *British Infantry Colours* af Dino Lemonofides, Almark Publications, London 1971, ISBN 0-85524-021-0.
3. *Standards, Guidons and Colours of the Commonwealth Forces* af T.J. Edwards, Gale & Polden, Aldershot 1953.
4. *The Standards, Guidons and Colours of The Household Division 1660-1973* af Nicolas Payan Dawnay, Midas Books, London 1975, ISBN 0-85936-031-8.

Kilde 1 og 2 er gode generelle værker, som også har figurmæssige vinkler på emnet; de ses ofte til salg hos engelske antikvariater. **Kilde 3** er absolut håndbogen inden for emnet, som dækkes godt og med mange gode illustrationer; bogen er ikke så almindelig hos de engelske antikvariater. **Kilde 4** er *nestoren* blandt bøger om engelske faner. Den er et fornemt specialstudie om garderegimenternes estandarter og faner, hvoraf mange er gengivet. Bogen er ikke udgivet i et særlig stort oplag, og er derfor sjælden.

Yderligere kilder

Et redigeret udsnit af smudsomslaget fra Lions of England - A pictorial history of the King's Own Royal Regiment (Lancaster) 1680-1980

Af Stuart Eastwood, Silver Link Publishing Ltd., Kettering/Northants 1991.

Egentlige regimentshistorier og kataloger fra regimentsmuseer indeholder ofte gengivelse af enhedens faner, ledsaget af en beskrivelse af deres udseende, inklusive fanebånd.

Mærkværdigvis nok ser det ikke ud til at emnet er særligt udbredt som motiver for postkort; man skulle tro, at det ville være et taknemmeligt emne. Men ud over *Player's* serien, så findes der andre serier med cigaretkort, der viser faner.

De fleste generelle værker om den engelske hær indeholder også omtale af - og viser ofte eksempler på - estandarter og faner.

En sidste - og meget væsentlig - kilde er de programmer, som udgives i forbindelse med højtideligholdelsen af en faneoverrækkelse. Gennem de sidste 100 år eller så har det været almindeligt at udgive sådanne programmer; heri finder man en omtale af den ceremoni, der finder sted samt tegninger eller billeder af fanerne.

I midten af 1930-erne fik hver soldat, der havde gjort tjeneste i en af de regulære bataljoner i *The King's Own Royal Regiment (Lancaster)*, ved sin afsked, et certifikat, som bevis på og tak for sin indsats. Dette flotte dokument viser regimentets faner, som de tog sig ud efter Første Verdenskrig (på tegningen er *King's Colour* vist til venstre og *Regimental Colour* til højre), og er således et eksempel på endnu en mulig kilde.

Afslutning

Som et kuriosum kan det tilføjes, at de enkelte regimente - ofte meget indædt, og ved brug af alle tænkelige former for politisk pres - har søgt at fremme deres synspunkter om de gode grunde, der var til at netop deres faner skulle afvige fra reglementet. En sag der ikke just gør det nemmere at fastlægge, hvorledes en given fane har set ud.

Og det er netop her at behovet for illustrationer kommer ind i billedet...

Estandart (*Guidon*) fra *The Cheshire (Earl of Chester's) Yeomanry*.

Fra *The Cheshire (Earl of Chester's) Yeomanry* af Richard Verdin, privat udgivelse, 1971.

Efterskrift

Udgangspunktet for min særlige interesse for engelske faner har været tinsoldater fra det engelske firma Britains, som gennem årene fremstillede flere sæt med faner fra forskellige regimente.

Det ultimativt mest sjældne sæt - om ikke blandt alle de figurer, som Britains har fremstillet, så i hvert fald blandt figurer i khakiuniformer samt figurer med faner - er *Scots Guards, Colour Party* (= fanekommando), som er vist her.

Figureerne er fremstillet cirka 1940 og kun i ganske få eksemplarer, og uden katalognummer.

Den 11. juni 1988 blev figureerne solgt på en auktion hos Philips, i New York. Hammerslaget var da USD 12.100!

Den glade køber William J. Miele havde i tidsskriftet *Toy Soldier Review*, fra foråret 1989, en artikel om sin samling og det her viste billede prydede forsiden.

Som samler af Britains figurer er det spændende at se disse figurer, som det kun er få beskåret at anskaffe. Og de er helt sikkert ikke blevet billigere med årene!

Som interesseret i engelske faner, så smerter det mig, at den person, som stillede figureerne op til fotografering, ikke var tilstrækkeligt hjemme i sit stof. Det er nemlig sådan, at opstillingen er korrekt, hvis figureerne skulle forestille et hvilket som helst infanteriregiment, men ikke et garderegiment! I *Grenadier Guards, Coldstream Guards, Scots Guards, Irish Guards* og *Welsh Guards* er regentens fane karmoisinrød, mens regimentets fane er Union Jack. Da regentens fane er den fornemmeste, skal den naturligvis føres på den fornemmeste plads, altså højre fløj. Med andre ord, der skulle have været byttet om på de to faner (som principielt er løse).

Tilsvarende faner blev brugt af Britains før og umiddelbart efter Anden Verdenskrig. Uanset regiment, så var fanerne ens. Efter at have undersøgt alle tilgængelige kilder er min konklusion, at fanerne ikke forestiller bestemte faner, men blot skal illudere engelske faner. Og de gør det ganske godt!

Per Finsted